

# Kiesvereniging Gemeente Belangen Gouda



Verkiezingsprogramma

2022 - 2026

**G**edreven **B**etrokken **G**rensverleggend

## 10 ACTIEPUNTEN VOOR DE KOMENDE JAREN

1. **Veilige stad** (“stevig handhaven en lik op stuk beleid bij inbraak, drughandel en - gebruik”).
2. **Inwoners betrekken** bij de voorbereiding en uitvoering van Gouds beleid via Goudsoverlegmodel.
3. Financieel verantwoord beleid gericht op **verlaging van de lasten** voor inwoners en ondernemers met **tenminste 2,5%** per jaar. (“Te beginnen met de afschaffing van de hondenbelasting”).
4. Gezonde economie met werkgelegenheid voor **onze inwoners** die aan de kant staan.
5. Herstel van de **kwaliteit van straten**, trottoirs en fietspaden. (“Opschonen van de stad met beter afvalbeleid”).
6. Prioriteit in de woningbouw voor **Sociale en Middenhuur** woningen voor de inwoners van Gouda.
7. **Raadsbrede aanpak** bij besturen van de stad door een transparante bestuursvorm en bestuurders die uitgaan van “afpraak is afspraak”.
8. Sociaal zwakkeren **maximaal** ondersteunen bij het ontwikkelen van hun talenten.
9. **Een op de inwoners van Gouda afgestemd beleid** voor de energietransitie.
10. Regionaal grensverleggend **samenwerken als dat goed is voor de inwoners** van Gouda.

**G**edreven **B**etrokken **G**rensverleggend

## Inhoudsopgave

Inleiding.....	6
Leefbaarheid/woon- en leefomgeving.....	6
Participatie.....	6
Raadsbreed werken en referendum.....	6
Veiligheid.....	7
Algemeen.....	7
Camerabewaking.....	7
Meer handhaving.....	7
Veiligheid en inclusie.....	7
Druggebruik.....	8
Aanpak overlast in centrum.....	8
Sociale controle.....	8
Instellen kennispunt.....	8
<i>Speerpunten Veiligheid</i> .....	9
Economie.....	10
Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemend Gouda.....	10
Toerisme.....	10
Aanpak ergernissen openbaar gebied.....	10
Scholing en werk.....	11
Inclusieve arbeidsmarkt.....	11
Van bedrijfsfunctie naar woonfunctie.....	11
<i>Speerpunten Economie</i> .....	12
Sociaal Domein.....	13
Uitgangspunt.....	13
Kinderarmoede/Multi problematiek.....	13
Vereenvoudiging jeugdhulpsysteem/gezinscoach.....	13
Huiselijk geweld.....	13
Kennissuitwisseling ouderen/jeugd.....	14
Samenwerken met ketenpartners/mantelzorgers.....	14
Inclusief beleid.....	14
Onafhankelijke cliëntondersteuning.....	14
<i>Speerpunten Sociaal domein</i> .....	15
Onderwijs, Kunst en Cultuur.....	16
Grondrecht.....	16

Aanbod onderwijs .....	16
Schoolgebouwen en leerlingenvervoer .....	16
Voor – en vroegschoolse educatie .....	16
Kunst en Cultuur .....	17
<i>Speerpunten Onderwijs, Kunst en Cultuur</i> .....	18
<b>Sport en beweging</b> .....	<b>19</b>
Algemeen .....	19
Sportaccommodaties .....	19
<i>Speerpunten Sport en beweging</i> .....	20
<b>Stedelijke uitstraling in de regio</b> .....	<b>21</b>
Algemeen .....	21
Prominenter profileren in de regio .....	21
Acquisitieplan .....	21
N207 .....	21
Samenwerking in de regio .....	21
Gouwe Huse .....	22
<i>Speerpunten Stedelijke uitstraling in de regio</i> .....	22
Wonen .....	23
Gouda Beleid Woningbouw 2022 en volgende jaren .....	23
Bijdragen aan de woningnood .....	23
Woningtoewijzing/oneigenlijk gebruik sociale huurwoningen .....	24
Beheer openbare ruimte .....	24
Begraafplaatsen .....	24
Afvalinzameling .....	24
Infrastructuur en inrichting openbare ruimte .....	25
Parkeerbeleid en mobiliteitsafwikkeling .....	25
Jongerenraad .....	25
Klimaatadaptatie .....	26
Landelijk vastgestelde klimaatdoelen .....	26
Biodiversiteit .....	26
Gouda als Fairtrade Gemeente .....	27
Statushouders .....	27
Openbaar toegankelijke oevers in eigendom van Gouda .....	27
Intieme vaarroute .....	27

<i>Speerpunten Gouda als stad</i> .....	28
<b>Goed bestuur</b> .....	<b>29</b>
Raadsbreed werken.....	29
Veranderen bestuurscultuur.....	30
Openbaarheid als democratisch grondbeginsel.....	30
Opstellen gedragslijn.....	30
Een sluitende (meerjaren) begroting.....	30
Professionalisering gemeentelijke organisatie .....	31
Bestuurlijke verantwoordelijkheid .....	31
<i>Speerpunten Goed bestuur</i> .....	32
<b>De speerpunten per hoofdthema op een rij</b> .....	<b>33</b>
Veiligheid .....	33
Economie .....	33
Sociaal Domein .....	34
Onderwijs/Kunst/Cultuur .....	34
Sport en Bewegen .....	35
Stedelijke uitstraling in de regio .....	35
Gouda als stad .....	36
Goed bestuur .....	36

Voor u ligt het verkiezingsprogramma van de lokale politieke partij Gemeentebelangen Gouda (GBG) voor de gemeenteraadsverkiezing van 14, 15 en 16 maart 2022.

GBG zet zich maximaal in voor de belangen van de Goudse burgers.

Zij wil, middels haar deelname in de Goudse gemeenteraad en waar mogelijk na de verkiezing in het college, bijdragen aan de leefbaarheid van de stad, door middel van een open en transparante participatie van en met de bewoners (organisaties) en wijkorganisaties in het maken en realiseren van plannen, mede op initiatief vanuit de wijken.

### **Leefbaarheid/woon- en leefomgeving**

De leefbaarheid van de stad vindt zijn basis in een veilige stad. GBG vindt veiligheid dan ook een belangrijke voorwaarde voor een aangename woon – en leefomgeving. Gouda is een stad waar iedereen zichzelf kan zijn binnen de diversiteit van de bevolking.

Bovendien let GBG ook op de oudere inwoners, omdat bij hen een situatie van sociaal isolement op de loer ligt. Bijzondere aandacht zal daarbij o.m. uitgaan naar de veiligheid en het voorkomen van een sociaal isolement van oudere inwoners. In gezamenlijkheid zal daarom met deze inwoners gericht beleid worden opgesteld.

### **Participatie**

Participatie is bij de gemeente Gouda momenteel een wereldvreemd begrip. Maar niet bij GBG want de burger staat bij GBG centraal en wordt gehoord!

Op vele niveaus is dit gemeentebestuur er niet in geslaagd om burgers tijdig bij de planvorming te betrekken. Zij ervaren dat zij door dit gemeentebestuur niet worden gehoord. Daar wil GBG een radicale verandering in aanbrengen. De burger staat bij GBG in de komende raadsperiode wederom centraal. GBG wil verder bouwen en investeren in beleid, uitvoering en controle in onze stad, samen met u als inwoner. Want de wil van de inwoners is bij GBG leidend. Niet alleen in woorden maar ook in daden. Daarom is GBG een voorstander van een burgerbegroting. Een deel van de begroting beschikbaar stellen voor de bewoners zelf bijvoorbeeld aan een wijkorgaan. Een uitstekend middel om zeggenschap te delen en initiatieven en ideeën bij de inwoners op te halen. Dat is uitdagend.

### **Raadsbreed werken en referendum**

GBG staat voor een laagdrempelig bestuur in combinatie met transparante en actieve communicatie naar inwoners en bedrijven. Niet het college maar de gemeenteraad bepaalt in de komende vier jaren het beleid. GBG staat voor "raadsbreed werken". Met alle politieke partijen in de gemeenteraad het raadsprogramma vaststellen. Daardoor komt de stem van de kiezer tot uitdrukking in de keuzes van het beleid. Daarnaast staat GBG voor het invoeren van een referendum als democratisch instrument om de inwoners te betrekken bij onderwerpen die van belang zijn voor de stad en haar inwoners. Ook daardoor komt de stem van de kiezer tot z'n recht in het kader van een advies bij de plan – en besluitvorming van het te voeren beleid. Daar staat GBG voor en daar kunt u als inwoner van onze stad op rekenen. Ruime politieke ervaring als lokale partij kan met de wil van de Goudse inwoners leiden tot fractiegrootte en collegedeelname. Mag GBG daarom op 14, 15 en 16 maart 2022 op u rekenen?

**Samen maken wij onze stad Gouda sterk!**

Het bestuur van de Kiesvereniging Gemeentebelangen Gouda.

**G**edreven **B**etrokken **G**rensverleggend



## Algemeen

De gemeente is ervoor verantwoordelijk dat inwoners zich in hun eigen huis en daarbuiten veilig kunnen voelen. Verkeersongelukken, overlast door hangjongeren, huiselijk geweld, relletjes in het uitgaansleven en drughandel: al dit soort verschillende incidenten en gebeurtenissen kunnen die veiligheid bedreigen. Veiligheid raakt dus aan bijna alle beleidsterreinen van de gemeente.

## Camerabewaking

GBG heeft veiligheid als thema bovenaan haar agenda gezet en wil daarmee bereiken dat Gouda in de top 10 van de veiligste gemeente van Nederland komt te staan. Heel veel inwoners voelen zich op dit moment onveilig. De cijfers bevestigen dit gevoel.

GBG pleit voor meer camerabewaking zowel in het particuliere domein als in het openbaar domein daarbij dient de camerabewaking constant te worden gevolgd.

Wie geregistreerd wordt bij een strafbare handeling zal daarvan direct de consequenties dienen te ondergaan in de vorm van straf/boete en het vergoeden van de schade. Politie en handhavers verkrijgen op die manier extra handvatten voor hun optreden en dienen meer zichtbaar te zijn op straat. GBG staat voor een direct lik op stuk beleid.

## Meer handhaving

Voor het oplossen van de problemen is strikte toepassing en handhaving van de Nederlandse wet – en regelgeving een eerste vereiste. Dat vraagt om een zeer actief beleid. GBG wil met de inwoners zoeken naar mogelijkheden om intensiever en effectiever te kunnen handhaven.

Ook ondermijnende criminaliteit, zoals witwassen en hennepkwekerijen, grote en de burger vaak niet bekende problemen, moet stevig worden aangepakt. Dit kan door middel van prioritering van onderzoeks- en politiecapaciteit.

## Veiligheid en inclusie

Veiligheid en inclusie zijn kerndoelen van gemeentebestuur waar iedereen zichzelf kan zijn binnen de diversiteit van de Goudse bevolking. GBG richt zich door de jaren heen op een inclusieve Goudse samenleving. Geen onderscheid in achtergrond, afkomst of geaardheid. Vandaar dat GBG bepleit dat binnen het regenboogbeleid in onze stad er aandacht is voor de diversiteit binnen de LHBTI+-groep, dit beleid financieel ondersteund wordt en met name tot stand komt in nauwe samenwerking met de Regenboog Alliantie Gouda en de inzet van vrijwilligers vanuit de betrokken gemeenschappen. Door hun bijdragen aan het beleid kunnen gelijkgestemden activiteiten ontplooiën en zichtbaar zijn in de Goudse samenleving. Deze onderwerpen worden structureel in gemeentelijke monitors meegenomen.

## **Druggebruik**

Het druggebruik door jongeren wordt op specifieke locaties in de stad als problematisch ervaren. De rust en veiligheid rond verkooppunten dienen gewaarborgd te worden door middel van strenge voorwaarden in de vergunning en bij de handhaving. Coffeeshops die zich niet aan de regels houden of verkooppunten die leiden tot overlast op straat worden gesloten.

GBG staat verder afbouwen voor van het huidige beleid rond coffeeshops en wil de verkooppunten bij een gedoogbeleid verplaatsen naar locaties aan de rand van de stad of industrieterrein maar niet in woongebieden.

Het probleem van frequent druggebruik (o.a. lachgas) speelt zich af bij jongeren, jongvolwassenen en een categorie oudere (veel) gebruikers. Er zijn af en toe ernstige drugincidenten met jongeren die leiden tot ziekenhuisopnamen (denk aan psychoses of overdosering). Incidenten hebben weliswaar de aandacht en zorg van de professionals, maar er is in de stad een zorgelijke trend waarneembaar van normalisatie van druggebruik onder de jeugd. Drughandel (recent onderzoek wijst uit dat dit in onze stad herkenbaar aanwezig is) en ondermijnende criminaliteit blijven hiermee in stand. Voor GBG niet te tolereren dat dit college geen kans heeft gezien in de afgelopen collegeperiode deze vorm van criminaliteit in samenwerking met politie en openbaar ministerie aan te pakken. Aan de effecten van druggebruik op de gezondheid van de gebruikers moet veel meer aandacht worden besteed.

## **Aanpak overlast in centrum**

De onveiligheid voor voetgangers in het centrum van onze stad en met name in de winkelstraten wordt ernstig veroorzaakt door bestuurders van scooters en fietsers. Effectief handhavend optreden door leden van de politieteams, vanuit de politieregio waaronder Gouda ressorteert, en buitengewone opsporingsambtenaren, ziet GBG als bittere noodzaak.

## **Sociale controle**

Om gezamenlijk deze speerpunten te realiseren denkt GBG meer te moeten inspelen op de sociale controle, maar die moeten wij wel met elkaar uitvoeren. GBG doet daarbij een beroep op de inzet van de buurt preventie-teams. Als er in een buurt nog geen buurtpreventie bestaat, dan gaan wij die met elkaar opzetten en de kennis van de bestaande teams uitwisselen (bv in Bloemendaal, Korte Akkeren en Goverwelle). Daarbij zullen wij ook de inzet van sociale media, zoals WhatsAppgroepen vergroten.

## **Instellen kennispunt**

Over ouderen en wonen wordt veel gepraat en geschreven. Mensen bereiken hogere leeftijden en blijven langer jong. Senioren willen, met behoud van hun eigen verantwoordelijkheid, zo lang mogelijk zelfstandig en comfortabel blijven wonen. Veiligheid speelt daarbij een belangrijke rol. Daarom wil GBG een Kennispunt instellen, speciaal voor ouderen en hulpbehoevenden. Hier wordt informatie gegeven over comfortabel en veilig wonen en het voorkomen van sociaal isolement door gebruik te maken van technische en digitale mogelijkheden. Een eenvoudige en efficiënte wijze van aangifte doen maakt daar onderdeel van uit.



## *Speerpunten Veiligheid*



1. Effectief veiligheidsbeleid heeft voor GBG de grootste prioriteit.
2. Camerabewaking leidt tot een effectief veiligheidsbeleid.
3. Stimuleren uitbreiden wijkteams en verdere voorlichting over gebruik WhatsApp-groepen.
4. Afbouwen van het beleid rond coffeeshops en de verkooppunten verplaatsen naar locaties aan de rand van de stad of industrieterrein maar niet in woongebieden.
5. Instellen Kennispunt voor ouderen en hulpbehoevenden over comfortabel en veilig wonen in de wijk (onderbrengen wijkteams).
6. Aanpak drughandel en ondermijnende criminaliteit door middel van prioritering onderzoeks- en politiecapaciteit.
7. Vergroten van een handhavingscapaciteit met 30% voor aanpak van alle soorten van ergernissen op straat die weggebruikers ondervinden.



### **Aantrekkelijk vestigingsklimaat voor ondernemend Gouda**

Economische activiteiten liggen aan de basis van een goed functionerende en solide maatschappij. Het is van groot belang dat er een juiste balans ontstaat tussen aanwezige bedrijvigheid en aanbod van werknemers.

GBG gaat met de aanwezige bedrijven en uitkeringsinstanties in gesprek, teneinde meer mensen uit Gouda aan het werk te krijgen. Mocht dit door omstandigheden niet voor alle beschikbare werknemers mogelijk zijn, dan moet ook “niet-betaald werk”, onder behoud van uitkeringen kunnen worden aangeboden en wel in grotere mate dan tot nog toe het geval is. Om de bedrijventerreinen beter te benutten, wil GBG een intensievere acquisitie van bedrijven die een bijdrage leveren om de bestrijding van de Goudse werkloosheid op gang te brengen.

GBG wil gemeentelijke accountmanagers inzetten om een proactieve rol te vervullen bij ondernemers en bedrijven om Gouda als vestigingsplaats te kiezen mede gezien de zeer centrale ligging en bereikbaarheid van Gouda, zowel per trein als per auto (A12/A20). Samen staan we sterker voor een haalbaar en aantrekkelijk Gouds ondernemersklimaat met gunstige vestigingsvoorwaarden, met flexibele bestemmingsplannen en met zo weinig mogelijk regelgeving. Hierbij staat onomstotelijk vast een goede bereikbaarheid van de bedrijven en een goede doorstroming van het verkeer. De uitvoering van het Verkeerscirculatieplan dient die bereikbaarheid voor de bedrijven te garanderen. Daarbij dienen ook de mogelijkheden te worden gezien voor bedrijven die om moverende redenen zich naar een andere locatie in de stad wensen te verplaatsen dan wel elders in de stad willen uitbreiden.

### **Toerisme**

Gouda als toeristische trekpleister verdient o.m. om economische redenen een kwaliteitsimpuls om daarmee aantrekkelijker te worden voor (meer) toeristen en langer verblijf en daarmee ook de kosten van de openbare ruimte (dagelijks onderhoud/schoon/heel/veilig) betaalbaar te houden. Daarbij is volgens GBG een gezamenlijk optrekken met de gemeente o.m. door financiële ondersteuning van de middenstand een eerste vereiste om die kwaliteitsimpuls te realiseren.

Gouda is ook aantrekkelijk voor het watertoerisme. Vandaar dat GBG pleit voor een daarop gericht watertoerismebeleid gekoppeld aan het “dijkenbeleid” van de provincie Zuid-Holland.

### **Aanpak ergernissen openbaar gebied**

GBG is voorstander van het vergroten van de gemeentelijke handhavingcapaciteit als het gaat om de aanpak van ergernissen in het openbaar gebied zoals zwerfafval en afval naast afvalbakken, auto's geparkeerd in plantsoenen, niet herstelde gaten in wegdek of trottoir, enz.

Voor het centrum, mede vanwege de toeristische functie van de binnenstad, dienen de afvalbakken op de zaterdag tot twee keer toe geleegd te worden.

### **Scholing en werk**

Met de scholen en bedrijven in Gouda wil GBG in overleg treden, om de kansen en mogelijkheden voor de jeugd bij Goudse bedrijven te vergroten. Scholing en werk dienen daarbij zo goed mogelijk op elkaar aan te sluiten. GBG wil door een strikter beleid werkzoekenden en werkwilligen alle mogelijkheden bieden aan het werk te komen. Aan het werk zijn, is essentieel voor de zelfstandigheid en de regie van je eigen leven. Voor hen, die geen mogelijkheden hebben om te werken, gaat GBG een passende dagbesteding organiseren om erbij te blijven horen. De kwaliteit van betreffende instanties zal hierbij kritisch worden gevolgd.

Senioren met een rijk arbeidsverleden staan nog volop in het leven. Hun kennis en ervaring is dusdanig belangrijk dat GBG een beroep doet om die te delen met de jeugd. GBG gaat een actieve rol spelen als verbinder tussen jong en oud. GBG gaat brainstormsessies organiseren tussen jong en oud om tot een plan van aanpak te komen. In dit verband gaat GBG een bijdrage leveren aan de bestrijding van eenzaamheid onder ouderen. Dat wil GBG vooral sámen gaan doen.

### **Inclusieve arbeidsmarkt**

GBG richt zich op een inclusieve samenleving en ook op een inclusieve arbeidsmarkt. Maatwerk is de sleutel tot succes omdat de groep van mensen met een beperking heel divers is. GBG wil gelijke kansen en een gelijkwaardige positie van mensen met een beperking op de Goudse arbeidsmarkt.

### **Van bedrijfsfunctie naar woonfunctie**

Indien vastgesteld is dat er voor bedrijfsgebouwen, om wat voor reden dan ook, geen belangstelling meer bestaat, dan is GBG er een voorstander van dat in dat geval onderzocht wordt - in verband met de schaarste aan woningen voor de eigen inwoners - of deze gebouwen kunnen worden getransformeerd tot gebouwen met een woonfunctie.

## *Speerpunten Economie*



1. Proactief acquisitiebeleid om het voor bedrijven interessant te maken om zich te vestigen op Goudse bedrijfslocaties.
2. Ondersteunen van de middenstand daar waar zij een belangrijke rol vervullen voor het toerisme in de binnenstad.
3. In het centrum van Gouda worden de afvalbakken op de zaterdag twee keer geleegd.
4. Watertoerismebeleid vaststellen in nauwe samenwerking met de provincie.
5. Vermindering van de regelgeving en snellere procedures bij het verkrijgen van vergunningen.
6. Beleid dat zich richt op het uitplaatsen/ondersteunen van bedrijven die geen uitbreidingsmogelijkheden op eigen locatie meer hebben.
7. Actieve bemiddeling tussen vraag en aanbod op de inclusieve arbeidsmarkt.
8. Onderzoek naar transformatie van gebouwen met een bedrijfsfunctie naar een woonfunctie.



### **Uitgangspunt**

Voor hen die zorg, om welke reden dan ook nodig hebben, zal de gemeente in het kader van de uitvoering van het Sociaal Domein haar verantwoordelijkheid nemen conform de doelstellingen en uitgangspunten van het huidige beleid. De steun die wordt verstrekt zal zich niet alleen richten op uitvoering geven aan de bestaande regels maar ook om te voorkomen dat steeds meer mensen een beroep moeten doen op die voorzieningen. GBG ondersteunt dat beleid maar ook initiatieven vanuit de samenleving om (aanvullend) op dat beleid zelf zaken in het sociaal domein te organiseren.

### **Kinderarmoede/Multi problematiek**

GBG wil ook de armoedeval verkleinen en een sluitende aanpak realiseren. Iedereen die daarvoor openstaat, zal worden begeleid. Kinderarmoede in Gouda moet wat GBG betreft zo snel mogelijk tot het verleden horen.

Praktijk is dat Multi problematiek vaak van generatie op generatie wordt doorgegeven. Ouders met kwetsbare achtergronden hebben vaker zelf ook huishoudelijke en opvoedproblemen.

Hierdoor ontstaat in veel gevallen een situatie waarin kinderen onveilig opgroeien en het gezin niet in staat is veilige en gezonde relaties met elkaar te ontwikkelen. Of zelfs onmachtig is het huishouden ordentelijk in te richten. Het is voor hen lastig een veilige en fijne thuissituatie te creëren voor hun kinderen en voor zichzelf helemaal als de sociaaleconomische positie zwak is.

Verslaving, schulden, culturele verschillen, fysieke en verstandelijke beperkingen kunnen allemaal hun ontwrichtende rol spelen.

Kwetsbare gezinnen hebben meestal veel “interventies” met verschillende hulpverleners met vaak wisselend resultaat. Dit komt vooral omdat de samenwerking met ketenpartners niet altijd vloeiend verloopt. Daarom zijn er meer samenwerkende organisaties onder 1 dak noodzakelijk. Dat aanbod moet ook worden vergroot in samenwerking met klinieken, dagbestedingen en dagbehandelingen. Hierbij is ook relevant dat kwetsbare mensen adequaat gehuisvest zijn. Duidelijke en meetbare samenwerkings- en prestatieafspraken met woningcorporaties en zorgorganisaties zijn onontbeerlijk.

### **Vereenvoudiging jeugdhulpsysteem/gezinscoach**

Daarnaast dient te worden gezien op welke wijze het bestaande jeugdhulpsysteem kan worden vereenvoudigd. Daarbij is het inzetten van meer ervaringsdeskundigheid van belang en vormt de veerkracht van gezinnen de basis. Daarom is GBG er ook een voorstander van een beleid te formuleren, te beginnen met de transformatie om directe, praktische en opvoedkundige ondersteuning voor gezinnen te herintroduceren: de gezinscoach.

### **Huiselijk geweld**

Huiselijk geweld en de gevolgen ervan worden van generatie op generatie doorgegeven. Deze complexe cirkel zou doorbroken dienen te worden. GBG bepleit daarom dat er meer preventie nodig is en aandacht voor kinderen in huiselijk geweld en opvang. Meer begeleiding aan huis in risicogezinnen, goede, snelle en gerichte hulpverlening aan kinderen in de opvang en directe toegang tot de vrouwenopvang voor complexe geweldssituaties.

### **Kennisuitwisseling ouderen/jeugd**

Voor senioren geldt dat zij volop in het leven blijven staan. Hun kennis en ervaring is dusdanig belangrijk dat GBG een beroep doet op hen om die te delen met de jeugd. GBG gaat een actieve rol spelen als verbinder tussen jong en oud. GBG gaat brainstormsessies organiseren tussen jong en oud om tot een plan van aanpak te komen. Een van de zaken waaraan wordt gedacht is de bestrijding van eenzaamheid onder ouderen. GBG wil dit vooral sámen doen!! Het doel daarbij is om van Gouda een nog socialere omgeving te maken.

### **Samenwerken met ketenpartners/mantelzorgers**

Om een sluitende aanpak na te streven wil GBG een intensieve samenwerking met de ketenpartners. Zorg moet kloppen, zorg moet passen en zorg moet maatwerk leveren. GBG gaat het belang van de inzet van mantelzorgers meer onder de aandacht brengen. Ook dit vindt GBG een vorm van sociale hulp en controle. GBG wil dit doen door de inrichting van een Servicepunt waar mantelzorgers een beroep op kunnen doen om bijvoorbeeld administratief ontlast te worden.

### **Inclusief beleid**

GBG richt zich op een inclusieve samenleving, waarbij ervaringsdeskundigheid van individuen en daarvoor geëigende adviesorganen structureel en direct betrokken worden bij het voorbereiden van nieuw beleid dat hen aangaat, bij ontwikkelen van gebouwen in de meest brede zin van het woord en bij het aanbrengen van voorzieningen. Mensen met een beperking zijn een gelijkwaardige deelnemer aan de maatschappij. Zij zijn daarbij een volwaardige gesprekspartner en dienen op gelijke wijze als ieder ander te worden gerespecteerd met goede informatievoorziening. Ondersteuning op maat op basis van het individu. Daarbij past ook dat de gemeente zelf mensen met een beperking in dienst neemt.

GBG pleit ook voor toegankelijkheid van openbare gebouwen, w.o. musea, voor mensen met een beperking en voor ondersteuning en aanmoediging van ondernemers om rekening te houden met toegankelijkheid, gehandicaptenparkeerplaatsen en rolstoeltoegankelijke toiletten.

Lokale organisaties met een adviesfunctie om de uitvoering van het VN-verdrag Handicap te realiseren dienen ook financieel ondersteund te worden.

### **Onafhankelijke cliëntondersteuning**

Cliëntondersteuning dient onafhankelijk te zijn, alleen in het belang van de cliënt en heeft betrekking op hulpvragen bij de participatiewet, de jeugdwet of de (curatieve) zorg. De onafhankelijke cliëntondersteuning dient levensbreed te zijn. GBG bepleit het levens brede karakter van deze ondersteuning en voldoende kennis van de ggz bij aanbieders van deze vorm van ondersteuning.

## *Speerpunten Sociaal domein*



1. Verlagen aantal kinderen dat in de armoede of onder bijzondere omstandigheden leeft door middel van intensieve inzet van ervaringsdeskundigheid, gezinscoaches en samenwerkende organisaties onder 1 dak.
2. Preventie en aandacht voor kinderen in huiselijk geweld en opvang.
3. Ondersteuning initiatieven vanuit de samenleving binnen het sociaal domein die aanvullend op bestaand beleid mogelijkheden bieden om zelf zaken in het sociaal domein te organiseren.
4. Ondersteuning mantelzorgers en sociale hulp door inrichting van een Servicepunt.
5. Passende dagbesteding voor diegenen die geen mogelijkheden hebben om te werken.
6. Jeugd en eenzame ouderen kennis en ervaring laten delen door o.a. via verbetering (digitaal) contact met de buitenwereld.
7. Menselijke maat bij het verlenen van zorg met meer samenwerking van ketenpartners.
8. Bij het vaststellen van inclusief beleid in de meest brede zin van het woord, worden Individuen en adviesorganen geraadpleegd/geconsulteerd.
9. Waarborg de onafhankelijke cliëntondersteuning in het belang van de cliënt.

**G**edreven **B**etrokken **G**rensverleggend



### Grondrecht

Onderwijs is een grondrecht. Iedereen heeft recht op onderwijs. Alle kinderen moeten in staat worden gesteld het beste uit zichzelf te halen. Dat geldt ook voor kinderen die extra hulp nodig hebben vanwege leer – of gedragsproblemen. In eerste instantie op een gewone school, die daarop is toegerust. Als intensieve begeleiding nodig is, kan het kind naar speciaal onderwijs.

### Aanbod onderwijs

Gouda heeft een breed aanbod van onderwijs. Hierdoor kan de inwoner de school kiezen die het beste bij hem of haar past. Het brede aanbod van scholen moet naar de opvatting van GBG behouden blijven.

GBG vindt daarbij dat een goede kwaliteit van onderwijs en deelname daaraan van groot belang zijn voor de verdere ontwikkeling van kinderen en jeugdigen. Dit met het oog op hun toekomstige positie in de maatschappij. Spijbelars, vroege schoolverlaters en jongeren die het moeilijk hebben op school, alsmede ongemotiveerde scholieren moeten kunnen rekenen op gemeentelijke ondersteuning en begeleiding. In dat verband dient een gerichte controlerende taak van de leerplichtambtenaren daarop toegerust te zijn.

De Jeugdwet en de Wet passend onderwijs bieden de gemeente in verband met de wettelijke zorgplicht daartoe mogelijkheden voor samenwerking tussen scholen en hulpverleners. In dit verband is ook relevant dat leerplichtambtenaren erop toezien dat ouders en jongeren de leer – en kwalificatieplicht tot hun 21<sup>e</sup> jaar naleven.

### Schoolgebouwen en leerlingenvervoer

De gemeente moet er zorg voor dragen dat kinderen in een veilige, gezonde en stimulerende omgeving les kunnen krijgen. De verantwoordelijkheid voor schoolgebouwen in het basis -, voortgezet - en speciaal onderwijs ligt bij de gemeente. De schoolgebouwen dienen te voldoen aan de huisvestingseisen en het bouwbesluit.

Ouders kunnen een beroep doen op het leerlingenvervoer als ze zelf niet in staat zijn hun kind naar school te brengen (chronisch zieken of kinderen met een beperking).

### Voor – en vroegschoolse educatie

Ieder kind moet zonder achterstand aan de basisschool kunnen beginnen. GBG vindt dat er een goed educatief aanbod voor peuters tussen de 2,5 en 4 jaar oud aanwezig dient te zijn. Voor – en vroegschoolse educatie is ook van belang om te voorkomen dat kinderen in een onderwijsachterstand terecht komen.



## Kunst en Cultuur

Kunst en Cultuur zijn onlosmakelijk verbonden met Gouda als de toeristische trekpleister in dit deel van de provincie Zuid-Holland. Internationaal bekende historische gebouwen als het Stadhuis, de Waag en de St. Jan en de talrijke Goudse Hofjes dragen daartoe bij. Culturele organisaties en accommodaties, de Goudse Schouwburg, bioscopen/filmhuizen, musea, galeries en culturele evenementen vervullen een regionale/landelijke functie op het gebied van kunst en cultuur. Met een aantal belangrijke streekproducten als Goudse pijpen, kaas, stroopwafels en kaarsen blijft Gouda een aantrekkelijke historische stad waar het goed toeven is.

GBG is van opvatting dat culturele voorzieningen in onze stad voor iedereen, dus ook voor mensen met een beperking, toegankelijk dienen te zijn en daarmee de aantrekkelijkheid van Gouda als woonplaats zal vergroten. Culturele activiteiten en cultuurparticipatie kunnen ook positief bijdragen aan de ontwikkeling en het welzijn van jongeren.

GBG vindt het van belang dat initiatieven op cultuurgebied van gemeentezijde worden ondersteund. Facilitair en financieel. Structurele subsidies voor lokale instellingen en accommodaties, voor de ontwikkeling en instandhouding van culturele evenementen en ook voor beelden/kunst in de openbare ruimte.

Een adequate bibliotheekvoorziening en het streekarchief Midden-Holland bieden talrijke mogelijkheden om de kennis van het lokale culturele erfgoed te vergroten. Theatervoorstellingen, tentoonstellingen en cultuureducatie zijn manieren om inwoners met kunst en cultuur kennis te laten maken.

## *Speerpunten Onderwijs, Kunst en Cultuur*



1. Inzet op de kwaliteit van het onderwijs is in het belang van de jongeren.
2. Schoolgebouwen dienen te voldoen aan de huisvestingseisen en het bouwbesluit.
3. Voorkom onderwijsachterstand door een passend educatief aanbod voor peuters.
4. Culturele voorzieningen, activiteiten en cultuurparticipatie vormen positieve bijdragen aan de ontwikkeling en het welzijn van de Goudse inwoners.
5. Een bibliotheekvoorziening en het streekarchief vergroten de kennis van het lokale culturele erfgoed.
6. Toegankelijkheid van alle culturele voorzieningen ook voor mensen met een beperking.



### Algemeen

Er zijn in onze stad velerlei mogelijkheden om deel te nemen aan de talrijke sportfaciliteiten op het gebied van sport en bewegen. Een op resultaten gericht sport – en beweegbeleid is daarbij naar de opvatting van GBG onontbeerlijk. Een en ander uit te werken in overleg met sportverenigingen, scholen en organisaties voor mensen met een beperking. Het bieden vanuit de gemeentelijke overheid van faciliteiten om dat beleid vorm en inhoud te geven is daarbij een must.

GBG vindt dat onderzoek moet worden gedaan naar een gemeentelijke sportformateur die de ontwikkeling van een lokaal sportbeleid coördineert.

GBG hecht er groot belang aan dat inwoners die aan een vorm van sport of beweging doen, dit ook daadwerkelijk kunnen blijven doen. Indien nodig en mogelijk met gebruikmaking van de Rotterdampas. Sport en beweging worden ook steeds meer gezien als middel om de gezondheid van de inwoners te bevorderen en de jongeren meer te laten bewegen.

Vandaar dat GBG ervoor opteert om in de komende raadsperiode aandacht te blijven schenken aan het thema sport en beweging en de positieve sociaal-maatschappelijke effecten daarvan. Verenigingen die voor het merendeel door vrijwilligers in stand worden gehouden dienen, net als andere organisaties in Gouda met een maatschappelijk doel, een gemeentelijke financiële bijdrage te ontvangen om de continuïteit van hun activiteiten te borgen dan wel professionele ondersteuning in te schakelen voor activiteiten waarvoor geen vrijwilligers meer te vinden zijn. Op die wijze kan de ingeslagen weg van de gedegen sportinfrastructuur worden versterkt.

### Sportaccommodaties

Een op succes gericht sport - en beweegbeleid kan niet zonder goede sportaccommodaties. In dat verband pleit GBG ervoor om in de komende raadsperiode een verantwoord duurzaam onderhoudsinvesteringsplan voor de langere termijn op te stellen. In overleg met Sport.Gouda dient een en ander gerealiseerd te worden.

In aansluiting hierop dient ook onderzoek te worden gedaan naar het financieel compenseren van sportverenigingen op buitensportlocaties met een eigen clubgebouw. Zij betalen hiervoor onroerendezaakbelasting, zonder daarvoor een gemeentelijke compensatie te ontvangen. Met compensatie in het kader van het vast te stellen gemeentelijke beleid, zijn ook zij in staat om de sport goedkoper en toegankelijker te maken en kunnen zij ondersteund worden in hun belangrijke rol in de samenleving. GBG vindt dat ook in dit opzicht in de komende raadsperiode hierover duidelijkheid dient te worden geschapen.

Sportactiviteiten en sportaccommodaties dienen voor iedereen toegankelijk te zijn om een ieder ontspanning en plezier te bieden. GBG pleit ervoor om ook de financiële drempels zo laag mogelijk te houden.

Binnen de mogelijkheden van de Brede Regeling Combinatiefuncties dient onderzocht te worden of de gemeente Gouda ook in aanmerking kan komen voor subsidie ten behoeve van de aanstelling van buurtsportcoaches. Deze coaches proberen iedereen mee te laten sporten, sportaanbieders te faciliteren en verbindingen tussen gemeente, sportaanbieders, welzijn en scholen te versterken. Sportverenigingen kampen ook met het probleem van het werven van vrijwilligers voor bestuursfuncties, kaderfuncties en drukke operationele functies. In dit verband pleit GBG ervoor om in deze raadsperiode te bezien of hieraan tegemoet kan worden gekomen via Sport.Gouda door haar te benaderen om bij te dragen aan professionalisering en continuïteit van bestuur en kader van deze sportverenigingen. GBG ondersteunt in dit verband ook het project Clubkadercoaching.

GBG vindt dat sportverenigingen ook gestimuleerd kunnen worden om hun clubhuis, met steun van vrijwilligers en professionals, open te stellen voor doordeweekse activiteiten en overdag voor diverse groepen wijkbewoners.

### *Speerpunten Sport en beweging*



1. Vaststellen van een sport – en bewegingsbeleid.
2. Onderzoek naar een sportformateur die het sport - en beweegbeleid coördineert.
3. Onderzoek naar financiële mogelijkheden voor sportverenigingen.
4. Sportactiviteiten en sportaccommodaties dienen voor iedereen toegankelijk te zijn.
5. Onderzoek naar buurtsportcoaches.
6. Handhaven project Clubkadercoaching.
7. Onderzoek openstellen clubhuizen ten behoeve van groepen wijkbewoners.



### Algemeen

De vraag die GBG regelmatig hoort is wat Gouda nou zo uniek maakt in de regio. Is dat het groene karakter van de stad, het historisch centrum of is het omdat Gouda een stad is met faciliteiten voor de wijde omgeving?

### Prominenter profileren in de regio

Gouda kan door het combineren van deze beeldmerken zich prominenter profileren in de regio, waardoor meer mensen in Gouda willen wonen en toeristen vaker Gouda bezoeken. Dit zal een positief effect hebben op de Goudse economie. Gouda heeft een eeuwenoude geschiedenis, waarbij vooral de tolerantie centraal staat. Het belang van dit gegeven gaat GBG feestelijk op de kaart zetten. Niet alleen in 2022 (750 jaar stadsrechten) maar ook in de jaren daarna.

Bovendien speelt Gouda een belangrijke rol binnen de grenzen van de Regio Midden Holland (Het Groene Hart). Met de goede ligging aan de spoorlijnen Rotterdam/Den Haag/Utrecht heeft Gouda de potentie om haar bijdrage te leveren aan de behoefte van hoofdstedelijk wonen en werken rondom OV-knooppunten. GBG wil hier actief de regie in voeren. In samenspraak met de NS en ProRail wil GBG werken aan een hoogwaardig station/transferrium nabij de stadswijk Westergouwe. Een enorme kans om de huidige en nieuwe bewoners van dit stadsdeel te voorzien van openbaar vervoer.

### Acquisitieplan

GBG wil ook met de verantwoordelijken meewerken aan een op de toekomstgericht acquisitieplan, waardoor Gouda aantrekkelijk is als vestigingsstad. Omdat Gouda niet alles alléén kan en wil doen, dient ook met de omliggende gemeenten samen te worden gewerkt aan een bundeling van onze krachten op toeristisch en cultureel gebied teneinde de bestaande beeldmerken van onze stad prominenter in beeld te brengen. Regionale samenwerking is in onze netwerksamenleving belangrijk.

### N207

De verkeersafwikkeling via de N207 is onvoldoende. Dit wordt mede veroorzaakt door de intensivering van de bouw in het stadsdeel Westergouwe en de vestiging in deze stadswijk van nieuwe bewoners. GBG wil daarom dat in overleg met de beheerder van de N207 gewerkt wordt aan verbetering middels het verbreden van de rijstroken op de bestaande rotondes in de N207.

### Samenwerking in de regio

Vanuit onze eigen lokale kracht, van nature sterk in toerisme, culturele voorzieningen, uitstekend openbaar vervoer en onderwijs op alle niveaus, zal door samen te werken met andere gemeenten, met bedrijven en kennisinstellingen een nog sterkere regio ontstaan in dit deel van het Groene Hart.

De potentie van ons gebied is groot. Grenzen verleggen in bestuurlijke zin is naar de opvatting van GBG de uitdaging in de komende raadsperiode.

### **Gouwe Huse**

Gouwe Huse is huisvesting voor mensen die door hun afwijkend gedrag en behoeften niet kunnen wonen in een gewone woning of woonvorm in een druk bevolkte buurt of wijk. Deze vorm van huisvesting biedt deze doelgroep een menswaardig bestaan.

GBG is van opvatting dat de realisatie van deze huisvesting gevonden dient te worden in regionaal verband, mede gelet op de uitgangspunten van de beleidsdoelen zoals die neergelegd zijn in de Woonvisie 2015-2020, Nota Sociaal Domein 2020-2030, Actieplan dakloosheid regio Midden-Holland Maart 2021, Regionale Agenda Wonen Midden-Holland 2019 en de raamovereenkomst Wonen Gouda 2017-2020.

### *Speerpunten Stedelijke uitstraling in de regio*



1. In samenspraak met NS en ProRail werken aan een hoogwaardig station/transferium nabij Westergouwe.
2. Behoud en versterken van Cultureel erfgoed o.m. door betere profilering, programmering en meer samenwerking met omliggende gemeenten in de regio.
3. Koppeling viering 750 jaar stadsrechten Gouda met het versterken van de culturele samenwerking met de andere gemeenten in het Groene Hart.
4. Samenwerken op Gouds initiatief op die beleidsterreinen met de ons omliggende gemeenten waar dat in het belang is van de inwoners van Gouda, o.a. voor de verkeersafwikkeling met de beheerder van de N207.
5. Gouwe Huse realiseren in regionaal verband.

**G**edreven **B**etrokken **G**rensverleggend



### Wonen

Gouda is een prettige woonstad. Gouda is een stad voor jong en oud. Gouda is een stad met verschillende karakteristieken die de stad erg aantrekkelijk maken. Kortom: Gouda is de stad waar je wilt zijn! In de stad kennen we overigens ook nogal wat vraagstukken waar wij de komende jaren actief bestuurlijke aandacht voor moeten hebben. Er is in de stad helaas te weinig ruimte voor woningbouw ten behoeve van de duizenden woningzoekenden.

### Gouda Beleid Woningbouw 2022 en volgende jaren

GBG staat in dat verband volledig achter het Goudse beleid in onze stad met betrekking tot de kwantitatieve woningbouw doelstellingen voor de bouw van 5600 woningen die voor 2031 gebouwd moeten worden en waarmee een begin zal worden gemaakt in 2022.

Hierbij moet er overigens ook meer aandacht komen voor het aspect van de kwalitatieve woningbouw, dat wil zeggen: extra (huur) sociale woningbouw en middenhuur woningen en extra betaalbare koopwoningen.

Daarbij dienen de procedures van voorbereiding en uitvoering van de bouw te worden versneld.

GBG staat hier een dashboard-model voor ter monitoring van de ontwikkeling van de bouwplannen en de realisatie daarvan.

Om de doorstroming op gang te brengen is het belangrijk om aandacht te besteden aan de bouw van aantrekkelijke woningen voor ouderen (dubbele doorstroming)

Samenwerking met gemeenten in de regio Midden-Holland voor met name de afstemming van de kwantitatieve en kwalitatieve woningbouwplannen is noodzakelijk.

### Bijdragen aan de woningnood

GBG pleit er bovendien voor om bestaande woongebieden veiliger en duurzamer te maken waarbij de financiën en realisatie van grote bouwprojecten altijd scherp in de gaten dienen te worden gehouden. Het renoveren van huurwoningen moet duurzaam, energiezuinig en levensloopbestendig zijn. Geen hoogbouw in bestaande woonwijken maar dit soort bebouwing plannen in de nieuwe stadswijk Westergouwe of regionaal realiseren. Het bevorderen van het wonen boven winkels in het centrum van de stad draagt bij aan het oplossen van de woningnood voor met name jongeren. Leegstaande kantoor- en bedrijfspanden moeten geschikt gemaakt worden voor starters op de woningmarkt.

Dit zal daarmee ook bijdragen aan het verlichten van de woningnood. Het is tevens aantrekkelijk toestemming te verlenen aan zzp'ers om boven hun bedrijfsruimte te wonen. Dat werkt bovendien als een effectief middel tegen ongewenste ontwikkelingen in de directe woon- en leefomgeving. Het bouwen van woningen boven bestaande parkeerplaatsen is tevens een optie om de bestaande woningnood het hoofd te kunnen bieden.

GBG staat een actief doorstromingsbeleid voor. Onderzocht zal worden naar impulsen om deze doorstroming daadwerkelijk te realiseren.

Binnen het kader van het bestrijden van de woningnood is ook van belang het beleid met betrekking tot de toewijzing van woonwagendplaatsen, gebaseerd op wettelijke uitgangspunten, bij te stellen en standplaatsen te creëren op basis van de vraag naar woonwagendplaatsen.

### **Woningtoewijzing/oneigenlijk gebruik sociale huurwoningen**

Sociale huurwoningen in eerste instantie bouwen voor onze Goudse woningzoekenden die al jaren op de wachtlijst staan. Aan Goudse inwoners dienen deze woningen als eerste ter beschikking te worden gesteld. Statushouders krijgen echter wat GBG betreft (standaard) geen voorrangpositie voor een sociale huurwoning. Zij dienen in de rij van woningzoekenden aan te sluiten. Daarnaast bepleit GBG dat oneigenlijk gebruik van sociale huurwoningen (meerdere huishoudens per woning, pension, wietteelt, drugverkoop) wordt aangepakt vanwege de strijdigheid hiervan met de wet maar vooral ook vanwege de overlast voor de directe woon- en leefomgeving.

In overleg met marktpartijen en vastgoedeigenaren wil GBG enkele woonalternatieven ontwikkelen met een evenwichtige verdeling tussen koop- en (sociale) huurwoningen met tegelijkertijd een evenwichtige verdeling hiervan over de stad.

### **Beheer openbare ruimte**

Openbare ruimte omvat niet alleen wegen, groen en gladheidsbestrijding, maar ook water, afvalinzameling, speeltoestellen en begraafplaatsen. GBG hecht op dit terrein waarde aan een gedefinieerd en herkenbaar kwaliteitsniveau van beheer. De openbare ruimte dient daarom goed onderhouden te worden. Voor de technische staat van “objecten” als groen, verharding, straatmeubilair, speeltoestellen en afval zijn landelijke kwaliteitsnormen ontwikkeld waaraan voldaan dient te worden.

### **Begraafplaatsen**

GBG acht het ook van belang dat aan de begraafplaatsen in onze stad meer aandacht wordt besteed door met de beheerders hiervan een beheers- en onderhoudsplan vast te stellen waardoor het kwaliteitsniveau van de begraafplaatsen wordt verhoogd.

### **Afvalinzameling**

GBG stelt vast dat een recente bewonersenquête uitwijst dat ondergrondse en bovengrondse verzamelcontainers allerm minst adequaat functioneren waardoor er veel te veel afval rond deze containers wordt gedumpt hetgeen veel overlast oplevert voor de bewoners en de woonomgeving.

De oorzaak daarvan kan liggen in storingen van de containers of aan te kleine inwerpopeningen waardoor het afval dan maar in de directe omgeving van de containers wordt achtergelaten. Ook zou de frequentie van inzameling van afvalstoffen een oorzaak kunnen zijn zodat ook dat in beschouwing dient te worden genomen.

GBG staat een beleid voor van het vaker inspecteren van het functioneren van de containers, en van het beter schoonmaken van containers en de omgeving. Tevens moet ervoor worden zorggedragen dat storingen direct worden verholpen. Dit alles in het belang van de gezondheid van bewoners en een schone woon- en leefomgeving.



Daarnaast is GBG van opvatting dat het huidige beleid met betrekking tot de afvalinzameling zodanig dient te worden aangepast dat er geen scheiding van afvalstoffen aan de voorkant meer plaatsvindt daar waar de afvalstoffscheiding achteraf geschiedt. Dit zal mede leiden tot het vinden van minder zwerfafval.

### **Infrastructuur en inrichting openbare ruimte**

De oude wijken van Gouda zullen qua infrastructuur en inrichting van de openbare ruimte fors aangepakt moeten worden. Het accent legt GBG daarbij in Korte Akkeren. Om te beginnen zal achterstallig onderhoud planmatig aangepakt moeten worden. In de reeds opgestelde beheerplannen is vastgelegd dat Gouda een fors aantal “probleemstraten” kent met betrekking tot de infrastructuur.

GBG gaat een strakke planning en uitvoering maken om deze straten voortvarend aan te pakken.

### **Parkeerbeleid en mobiliteitsafwikkeling**

GBG wil het huidige parkeerbeleid, daar waar mogelijk, vereenvoudigen maar dit dient wel gebaseerd te worden op een gedegen evaluatie bij de invoering van het Verkeerscirculatieplan (VCP). Elke maatregel in dit verband zal goed onderbouwd en uitlegbaar moeten zijn en geen doel op zich mogen zijn. Het gehele gebied langs de spoorzone tot aan het Hamstergat zal volgens GBG de komende jaren fors moeten worden geherstructureerd. Langs deze “as” zal de woningbehoefte in belangrijke mate moeten worden ingevuld in relatie met een verantwoorde mobiliteitsafwikkeling.

Ten behoeve van de verkeersafwikkeling van en naar de A 12 dienen zowel de Burgemeester Jamessingel als de Burgemeester Van Reenensingel te worden aangepakt. Daarbij zou ook de aanleg van ongelijkvloerse kruisingen tot de mogelijkheden kunnen behoren. De aanleg van de Burgemeester Mijstunnel kan in die afwikkeling tevens een belangrijke bijdrage leveren.

GBG zet zich actief in om partners te vinden, die deze ambities (financieel) mede willen ondersteunen. Om tempo te kunnen maken en meer regie te kunnen voeren, sluit GBG actieve grondverwerving door onze gemeente niet uit.

### **Jongerenraad**

De meerderheid van de Goudse jongeren voelt zich direct en indirect betrokken bij de stad. Die betrokkenheid dient vastgehouden te worden. Dat kan door hen ook de ruimte te geven om hun betrokkenheid waar te kunnen maken. GBG ziet daarin mogelijkheden om hen uit te dagen met initiatieven te komen over hoe de stad het best verder ontwikkeld kan worden op basis van een vastgestelde toekomstvisie.

Vanuit de kracht van de social media ziet GBG de mogelijkheid jongeren bij te laten dragen aan de lokale democratie. Een gezamenlijke inzet en bundeling van krachten zullen zeker leiden tot positieve resultaten. Met het instellen van een Jongerenraad wordt er een brug geslagen tussen de jeugd en ouderen en de betrokkenheid van jongeren bij de Goudse politiek vergroot.

## Klimaatadaptatie

Het Rijk, provincies en gemeenten werken als één overheid samen om Nederland voor te bereiden op de gevolgen van klimaatverandering. Op basis van de Deltawet (2012) is een deltaprogramma opgesteld dat jaarlijks wordt aangepast.

De aarde warmt op en het klimaat verandert. Iedereen dient voorbereid te zijn op de gevolgen daarvan. Door o.a. het “groener” maken van onze stad kunnen wij alvast ons steentje bijdragen. Gemeenten, waaronder ook Gouda, stellen klimaatadaptatieplannen op met een uitvoeringsagenda. Ook Gouda dient in 2050 goed bestand te zijn tegen de gevolgen van klimaatverandering en daarom wordt vanaf nu intensief gewerkt aan het realiseren van deze plannen. De wettelijke verantwoordelijkheden liggen ook in Gouda vooral op het gebied van waterbeheer (waterberging), (woning)bouw en ruimtelijke ordening (klimaatparagraaf in bestemmingsplannen). Zorgdragen voor het verwerken van hemelwater in de openbare ruimte en ervoor zorgen dat vervuild rioolwater bij een extreme bui op straat de gezondheid van de inwoners niet in gevaar brengt. Gouda is er ook verantwoordelijk voor dat lage of hoge grondwaterstanden geen problemen voor de burgers geven. GBG vindt het betreuenswaardig dat de besluitvorming inzake de aanpak van het verlagen van het grondwaterpeil in de Goudse binnenstad niet gebaseerd is op het deskundige oordeel van de inwoners en van degenen die zich in deze Goudse problematiek hebben verdiept en belangrijke ervaringsdeskundigheid hebben opgebouwd. Aanpassing van dat beleid dient in overleg met bewoners en lokale ervaringsdeskundigen te worden opgepakt.

Voorts pleit GBG ervoor om groene ambities vast te leggen met corporaties en ten behoeve van Goudse inwoners stimuleringsregelingen of financiële prikkels te overwegen. Bijvoorbeeld subsidies voor groene daken.

In het kader van de verhoogde duurzaamheid kiest GBG niet voor de goedkoopste maar juist voor de meest innovatieve of klimaatbestendige oplossing. Op langere termijn zullen de opbrengsten in het klimaat de investeringen ruimschoots overtreffen.

## Landelijk vastgestelde klimaatdoelen

GBG ondersteunt de door de landelijke overheid gestelde klimaatdoelen als volgt:

- Het terugdringen van de uitstoot van CO<sub>2</sub> (geen kolengestookte centrales meer);
- Geen op biomassa werkende centrales;
- Geen bezwaar tegen windparken maar niet in dan wel te dicht bij de bewoonde gebieden;
- Gebruik van zonnepanelen stimuleren;
- Op langere termijn gebruik van waterstof en kernenergie op basis van kernfusie-technieken (deze technieken kennen geen afval en geen uitstoot); beide zullen binnen enkele jaren in ruime mate beschikbaar zijn.
- GBG zal alles in het werk stellen om te voorkomen dat vanwege politieke dogma's of verkeerde investeringen, beslissingen worden genomen die niet in het belang zijn van de Goudse inwoner.

## Biodiversiteit

Los van economische belangen is biodiversiteit essentieel voor ons leven, gezondheid en welzijn. Helaas wordt de biodiversiteit rechtstreeks bedreigd door de klimaatverandering. Daarom wordt vanuit het gemeentebestuur gewerkt aan een passend beleid. GBG wil daarin vanuit het belang van onze inwoners en na hun consultatie, een positieve bijdrage leveren.

GBG vindt dat het ook een plicht is van de inwoners van de stad om Gouda groen en duurzaam door te geven aan volgende generaties.

### **Gouda als Fairtrade Gemeente**

GBG zet zich in de komende raadsperiode in voor Gouda als Fairtrade Gemeente door de internationaal afgesproken duurzame ontwikkelingsdoelen te onderschrijven.

### **Statushouders**

In de regio Gouda wonen circa 300 statushouders. Mensen met een vluchtelingenachtergrond dienen om voor een permanente verblijfsvergunning in aanmerking te komen een inburgeringscursus te volgen om de Nederlandse taal te leren en kennis te verkrijgen van de Nederlandse maatschappij.

In dit verband is in onze stad actief de Stichting Taalkoppels Gouda die met circa 80 vrijwillige taalcoaches aanvullende individuele coaching en scholing aanbiedt om het inburgeringsexamen met succes af te ronden.

### **Openbaar toegankelijke oevers in eigendom van Gouda**

GBG vindt dat de oevers die in eigendom zijn van de gemeente Gouda en in beheer bij gemeente, groenalliantie Midden-Holland of andere natuur/recreatieorganisaties, in principe toegankelijk dienen te zijn voor de inwoners van onze stad. Dit biedt een grote verrijking voor het openbaar groen in Gouda.

Publiektoegankelijke oevers dienen gekoesterd te worden. Oevers die ingenomen zijn als illegaal verworven privégebied, maar beter een publieke functie zouden kunnen hebben, moeten middels handhavingsbeleid van de gemeente worden teruggegeven als openbaar toegankelijke oevers. Binnen de bestemmingsplannen dient bij de bestemming “waarde rivierzone” de publieke toegankelijkheid van de oevers als uitgangspunt te worden opgenomen.

### **Intieme vaarroute**

Op basis van de toekomstvisie 2030 “Gouda ligt goed” zou in de komende raadsperiode een aantal stappen moeten worden ondernomen om de vaarambitie op termijn waar te kunnen maken met het voltooien van het vaarrondje binnenstad over Achter de Kerk, Zeugstraat en Turfmarkt. Dit vaarrondje kan een positief effect bieden op de verblijfskwaliteit van de binnenstad voor toeristen en bewoners. Ook herstel van de sluis tussen Hollandsche IJssel en de haven zal een positieve invloed hebben op de aantrekkelijkheid van Gouda als toeristenstad.

## Speerpunten Gouda als stad



1. Geen woningbouw in groene zones in de stad.
2. Sociale huurwoningen bouwen voor onze Goudse inwoners die al jaren op een wachtlijst staan.
3. Geen (standaard) voorrangspositie meer voor statushouders op een sociale huurwoning.
4. Aanpak probleemstraten (trottoirs) met onderhoudsachterstanden.
5. Vereenvoudigen parkeerbeleid aan de hand van een gedegen evaluatie.
6. Regie voeren over gebiedsontwikkeling Spoorzone en daarbij vooral ook nadenken over een ondertunneling van het spoor vanuit de Mijssingel in verband met de mobiliteitsafwikkeling en daarbij ook de Burgemeester van Reenensingel te betrekken.
7. Jongeren op een gepaste wijze betrekken bij de lokale democratie.
8. Onderzoek naar instellen Jongerenraad.
9. Beleid vaststellen op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit met en in het belang van de Goudse inwoners.
10. Gouda als Fairtrade Gemeente in de raadsperiode 2022-2026 continueren.
11. Beleid ontwikkelen voor openbaar toegankelijke oevers in eigendom van Gouda.
12. Onderzoek doen naar de intieme vaarroute in de Goudse binnenstad en het herstellen van de vaarverbinding tussen Hollandsche IJssel en de haven.



### Raadsbreed werken

De gemeenteraad van Gouda is, vanuit de optiek van raadsbreed werken, een ondeelbaar bestuurlijk orgaan waarin politieke partijen vanuit hun visie richting, vorm en inhoud geven aan het te voeren beleid in de stad en dat zijn inwoners vertegenwoordigt. Dat uitgangspunt is gebaseerd op dualisme en op de lokale democratie. Geen verdeeldheid in de gemeenteraad tussen oppositie en coalitie maar juist in het belang van de stadsbewoners eraan meewerken dat de gemeenteraad als geheel functioneert en haar taken ten volle tot uitvoering kan brengen (vaststellen beleidskaders, controleren van het college en het vormen van de volksvertegenwoordiging).

Helaas moet de Goudse inwoner ervaren dat die werkwijze in Gouda niet opgaat. Een deel van de gemeenteraad (oppositie) wordt geheel ten onrechte bewust aan de zijlijn gehouden omdat de in het college vertegenwoordigde politieke partijen in de gemeenteraad blindelings steun verlenen aan het college en zo het dagelijks bestuur van de stad in het bekende zadel houden. Zij verlenen aan dit college een onvoorwaardelijke vrijbrief, zonder dat naar de burger wordt geluisterd met alle (financiële) gevolgen van dien waarvoor de Goudse inwoners dienen op te draaien.

Dat is niet het beleid dat GBG voor ogen staat. Bij GBG staat de burger wel degelijk centraal en wordt zondermeer betrokken in de voorbereiding van de besluitvorming zodat de burger in Gouda gehoord wordt.

GBG is van mening dat Gouda raadsbreed bestuurd zou moeten worden via een raadsbreed programma voor de komende vier jaren. Daarbij dient de gemeenteraad prioriteit te geven aan de beleidsonderwerpen die door het te benoemen college dienen te worden uitgevoerd. Een college dat meer qua beleidsvaststelling, meer dan nu, op afstand dient te staan van de gemeenteraad. Op die manier kan de controlerende taak van de gehele raad tot uitdrukking komen. In dat kader past binnen het dualisme dat het presidium van de gemeenteraad wordt geleid door een gekozen raadslid.

Ook GBG erkent dat er verschil van standpunten kan zijn maar daarvoor is altijd ruimte binnen het programma van de raad. Discussie op politieke uitgangspunten is altijd mogelijk, mits dit niet ten koste gaat van het besturen van de stad. Door het initiatief te nemen om te komen tot een raadsbrede samenwerking maakt GBG duidelijk daarin de verbindende bestuurlijke kracht te zien en tevens bereid te zijn met alle politieke partijen in de gemeenteraad van Gouda samen te willen werken.

De belangrijkste gemeentelijke doelstelling daarbij is om de transparantie en actieve communicatie naar burgers, bedrijven en instellingen te verbeteren. Zo is GBG voor een nog actievere bevordering van burgerparticipatie waarbij GBG er niet voor zal schromen hier pilots voor te lanceren in de vorm van een referendum of het raadplegen van wijkplatforms.

## **Veranderen bestuurscultuur**

Om op die wijze de gemeenteraad van Gouda te kunnen laten functioneren is naar de opvatting van GBG het aanpassen van de bestuurscultuur in onze stad dringend noodzakelijk om de veranderende werkwijze van de gemeenteraad tot stand te brengen. Hierdoor zal ook de betrokkenheid van de Goudse inwoners bij de bestuurlijke vraagstukken van Gouda toenemen.

## **Openbaarheid als democratisch grondbeginsel**

Openbaarheid is een van de grondbeginselen van onze democratische rechtsstaat. Het gaat niet alleen om de openbaarheid van de besluitvorming maar ook om de openbaarheid van de informatie. Die openbaarheid draagt bij aan de legitimatie van bestuur en aan de controle op dat bestuur. Openbaarheid vormt een wezenlijk element van de gemeentelijke organisatiestructuur.

GBG vindt dat de gemeenteraad per definitie in openbaarheid vergadert en dat alle beleidsvraagstukken in de openbaarheid in de gemeenteraad ter discussie, bespreking en besluitvorming dienen te worden gebracht. Daarmee wordt recht gedaan aan het grondbeginsel van onze democratie. Openheid van zaken leidt bij de inwoners tot vertrouwen in het stadsbestuur. Bij zeer hoge uitzondering kan de gemeenteraad met gesloten deuren bijeenkomen en vergaderen. Dit omdat beleidsvraagstukken in het proces nog onvoldragen zijn of om financiële redenen nog buiten de openbaarheid dienen te blijven of als het gaat om zaken waarbij personen in het geding zijn dan wel sterke gemeentelijke belangen een doorslaggevende rol van betekenis vervullen. Vandaar dat GBG het uitgangspunt hanteert “openbaarheid, tenzij”.

## **Opstellen gedragslijn**

Een solide basis, met heldere afspraken, voor de huidige situatie ontbreekt. GBG opteert daarom voor helderheid en vindt dat er heldere afspraken dienen te worden gemaakt tussen gemeenteraad en het college. Een gedragslijn die niet voor tweemaal uitleg vatbaar is en waarin wordt vastgelegd hoe om te gaan met openbaarheid en geheimhouding in zijn algemeenheid, met geheimhouding en vertrouwelijkheid op stukken, besloten raadsvergaderingen en overige besloten bijeenkomsten. Dan wordt duidelijkheid verkregen over hoe om te gaan met niet openbare, vertrouwelijke en geheime informatie en het verstrekken daarvan.

## **Een sluitende (meerjaren) begroting**

Dit uitgangspunt is voor GBG van wezenlijk belang om binnen de begrotingskaders exact vast te leggen welke inkomsten de uitgaven in balans houden. Tekorten binnen de vastgestelde begroting dienen binnen de betreffende begrotingshoofdstukken opgelost te worden en daarvoor dient primair geen beroep te worden gedaan op de opgebouwde reserves en dienen de lasten voor de inwoners niet verhoogd te worden. Sommige verleende diensten of voorzieningen dienen kostendekkend te zijn. Inwoners die vanwege hun inkomen hieraan niet kunnen bijdragen, kunnen een beroep doen op de daarvoor geschapen ondersteunende voorzieningen of kunnen in aanmerking worden gebracht voor kwijtschelding.

Principieel uitgangspunt blijft bij GBG dat de gemeentelijke ambities niet mogen leiden tot een verhoging van de gemeentelijke lasten (o.a. onroerendezaakbelasting) of een tekort op de begroting.

Sterker nog, GBG is van opvatting dat de komende jaren werk moet worden gemaakt van het verlagen van de lasten van de inwoners, te beginnen bij het afschaffen van de hondenbelasting. Goudse inwoners zijn de laatste jaren onterecht belast, terwijl reserves en rijksbijdragen tot ruime overschotten hebben geleid.

### **Professionalisering gemeentelijke organisatie**

GBG staat voor een aanpassing van de huidige bestuurscultuur om de voorgestane werkwijze van de gemeenteraad tot zijn recht te laten komen. Daarnaast vindt GBG dat de gemeentelijke organisatie een professionaliseringsslag moet maken ter bevordering van de dienstverlening aan de Goudse burgers, bedrijven en instellingen. Tijdige en juiste beantwoording van brieven, verzoeken en dergelijk maakt dat het vertrouwen van de burger in de gemeentelijke overheid zal herstellen.

Daarom is het vaste uitgangspunt van GBG dat communicatie essentieel is om de inwoners tijdig en volledig te informeren over enerzijds zaken die zij aan het gemeentebestuur voorleggen en anderzijds over voornemens en standpunten van het gemeentebestuur. Een consequent tweerichtingsverkeer in communicatie.

### **Bestuurlijke verantwoordelijkheid**

GBG vindt het belangrijk om zich na de komende gemeenteraadsverkiezing raadsbreed in te zetten voor de Goudse inwoners door verantwoordelijkheid op zich te nemen en medeverantwoordelijk te willen zijn voor het besturen van de stad. Het zal van de leden van de gemeenteraad en van de betreffende dagelijkse bestuurders veel inzet vragen. Het zijn van volksvertegenwoordiger en stadsbestuurder vergt een uitdagende inzet ten behoeve van onze stadsgenoten.

Die kunnen erop reken dat GBG zich Gedreven, Betrokken en Grensverleggend blijft opstellen in het belang van de Burger Centraal, en dan maakt GBG samen met de betrokken Goudse inwoners van onze stad nog een mooier Gouda!

**G**edreven **B**etrokken **G**rensverleggend

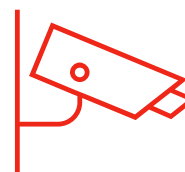
## *Speerpunten Goed bestuur*



1. Raadsbreed samenwerken om gezamenlijk de stad te besturen.
2. Veranderen bestuurscultuur.
3. Presidium van de gemeenteraad wordt geleid door een gekozen raadslid.
4. Betere communicatie naar de inwoners (van aanbod gestuurd naar vraag gestuurd).
5. Actieve bevordering burgerparticipatie (o.a. referendum, wijkplatforms en burgers (organisaties)).
6. Professionalisering gemeentelijke organisatie.
7. Sluitende (meerjaren) begroting.
8. Verlaging van de lasten voor onze inwoners en ondernemers met tenminste 2,5% per jaar.
9. Afschaffen van de hondenbelasting.
10. Invoeren raadsreferendum.
11. Opstellen gedragslijn openbaarheid/geheimhouding



### Veiligheid



1. Effectief veiligheidsbeleid heeft voor GBG de grootste prioriteit.
2. Camerabewaking leidt tot een effectief veiligheidsbeleid.
3. Stimuleren uitbreiden wijkteams en verdere voorlichting over gebruik WhatsApp-groepen.
4. Afbouwen van het beleid rond coffeeshops en de verkooppunten verplaatsen naar locaties aan de rand van de stad of industrieterrein maar niet in woongebieden.
5. Instellen Kennispunt voor ouderen en hulpbehoevenden over comfortabel en veilig wonen in de wijk (onderbrengen wijkteams).
6. Aanpak drughandel en ondermijnende criminaliteit door middel van prioritering onderzoeks- en politiecapaciteit.
7. Vergroten van een handhavingscapaciteit met 30% voor aanpak van alle soorten van ergernissen op straat die weggebruikers ondervinden.

### Economie



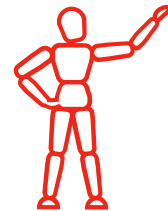
8. Proactief acquisitiebeleid om het voor bedrijven interessant te maken om zich te vestigen op Goudse bedrijfslocaties.
9. Ondersteunen van de middenstand daar waar zij een belangrijke rol vervullen voor het toerisme in de binnenstad.
10. In het centrum van Gouda worden de afvalbakken op de zaterdag twee keer geleegd.
11. Watertoerismebeleid vaststellen in nauwe samenwerking met de provincie.
12. Vermindering van de regelgeving en snellere procedures bij het verkrijgen van vergunningen.
13. Beleid dat zich richt op het uitplaatsen/ondersteunen van bedrijven die geen uitbreidingsmogelijkheden op eigen locatie meer hebben.
14. Actieve bemiddeling tussen vraag en aanbod op de inclusieve arbeidsmarkt.
15. Onderzoek naar transformatie van gebouwen met een bedrijfsfunctie naar een woonfunctie.

## Sociaal Domein



16. Verlagen aantal kinderen dat in de armoede of onder bijzondere omstandigheden leeft door middel van intensieve inzet van ervaringsdeskundigheid, gezinscoaches en samenwerkende organisaties onder 1 dak.
17. Preventie en aandacht voor kinderen in huiselijk geweld en opvang.
18. Ondersteuning initiatieven vanuit de samenleving binnen het sociaal domein die aanvullend op bestaand beleid mogelijkheden bieden om zelf zaken in het sociaal domein te organiseren.
19. Ondersteuning mantelzorgers en sociale hulp door inrichting van een Servicepunt.
20. Passende dagbesteding voor diegenen die geen mogelijkheden hebben om te werken.
21. Jeugd en eenzame ouderen kennis en ervaring laten delen door o.a. via verbetering (digitaal) contact met de buitenwereld.
22. Menselijke maat bij het verlenen van zorg met meer samenwerking van ketenpartners.
23. Bij het vaststellen van inclusief beleid in de meest brede zin van het woord, worden individuen en adviesorganen geraadpleegd/geconsulteerd.
24. Waarborg de onafhankelijke cliëntondersteuning in het belang van de cliënt.

## Onderwijs/Kunst/Cultuur



25. Inzet op de kwaliteit van het onderwijs is in het belang van de jongeren.
26. Schoolgebouwen dienen te voldoen aan de huisvestingseisen en het bouwbesluit.
27. Voorkom onderwijsachterstand door een passend educatief aanbod voor peuters.
28. Culturele voorzieningen, activiteiten en cultuurparticipatie vormen positieve bijdragen aan de ontwikkeling en het welzijn van de Goudse inwoners.
29. Een bibliotheekvoorziening en het streekarchief vergroten de kennis van het lokale culturele erfgoed.
30. Toegankelijkheid van alle culturele voorzieningen ook voor mensen met een beperking.

**G**edreven **B**etrokken **G**rensverleggend

## Sport en Bewegen



31. Vaststellen van een sport - en bewegingsbeleid.
32. Onderzoek naar een sportformateur die het sport - en beweegbeleid coördineert.
33. Onderzoek naar financiële mogelijkheden voor sportverenigingen.
34. Sportactiviteiten en sportaccommodaties dienen voor iedereen toegankelijk te zijn
35. Onderzoek naar buurtsportcoaches.
36. Handhaven project Clubkadercoaching.
37. Onderzoek openstellen clubhuizen ten behoeve van groepen wijkbewoners.

## Stedelijke uitstraling in de regio



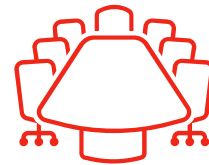
38. In samenspraak met NS en ProRail werken aan een hoogwaardig station/transferium nabij Westergouwe.
39. Behoud en versterken van Cultureel erfgoed o.m. door betere profilering, programmering en meer samenwerking met omliggende gemeenten in de regio.
40. Koppeling viering 750 jaar stadsrechten Gouda met het versterken van de culturele samenwerking met de andere gemeenten in het Groene Hart.
41. Samenwerken op Gouds initiatief op die beleidsterreinen met de ons omliggende gemeenten waar dat in het belang is van de inwoners van Gouda, o.a. voor de verkeersafwikkeling met de beheerder van de N207.
42. Gouwe Huse realiseren in regionaal verband.

## Gouda als stad



43. Geen woningbouw in groene zones in de stad.
44. Sociale huurwoningen bouwen voor onze Goudse inwoners die al jaren op een wachtlijst staan.
45. Geen (standaard) voorrangspositie meer voor statushouders op een sociale huurwoning.
46. Aanpak probleemstraten (trottoirs) met onderhoudsachterstanden.
47. Vereenvoudigen parkeerbeleid aan de hand van een gedegen evaluatie.
48. Regie voeren over gebiedsontwikkeling Spoorzone en daarbij vooral ook nadenken over een ondertunneling van het spoor vanuit de Mijssingel in verband met de mobiliteitsafwikkeling en daarbij ook de Burgemeester van Reenensingel te betrekken.
49. Jongeren op een gepaste wijze betrekken bij de lokale democratie.
50. Onderzoek naar instellen Jongerenraad.
51. Beleid vaststellen op het gebied van klimaatadaptatie en biodiversiteit met en in het belang van de Goudse inwoners.
52. Gouda als Fairtrade Gemeente in de raadsperiode 2022-2026 continueren.
53. Beleid ontwikkelen voor openbaar toegankelijke oevers in eigendom van Gouda.
54. Onderzoek doen naar de intieme vaarroute in de Goudse binnenstad en het herstellen van de vaarverbinding tussen Hollandsche IJssel en de haven.

## Goed bestuur



55. Raadsbreed samenwerken om gezamenlijk de stad te besturen.
56. Veranderen bestuurscultuur.
57. Presidium van de gemeenteraad wordt geleid door een gekozen raadslid.
58. Betere communicatie naar de inwoners (van aanbod gestuurd naar vraag gestuurd).
59. Actieve bevordering burgerparticipatie (o.a. referendum, wijkplatforms en burgers (organisaties)).
60. Professionalisering gemeentelijke organisatie.
61. Sluitende (meerjaren) begroting.
62. Verlaging van de lasten voor onze inwoners en ondernemers met tenminste 2,5% per jaar.
63. Afschaffen van de hondenbelasting.
64. Invoeren raadsreferendum.
65. Opstellen gedragslijn openbaarheid/geheimhouding

**G**edreven **B**etrokken **G**rensverleggend